

Principiile și garanțiile profesiei de avocat

Raport¹

Comisia pentru Afaceri Juridice și Drepturile Omului

Raportor: dl. Aleksandr BASHKIN, Federația Rusă, Membri care nu aparțin niciunui grup Politic

Sumar

Avocații joacă un rol central în protejarea drepturilor omului, în special al dreptului oamenilor la un proces echitabil și în punerea în aplicare a principiilor statului de drept. Comitetul rămâne îngrijorat de numeroasele cazuri de încălcare a drepturilor avocaților, care includ atacuri împotriva siguranței și independenței acestora, în ultimii ani. Atacurile împotriva siguranței și libertății personale ale avocaților au loc adesea într-un context general de lipsă de respect pentru statul de drept.

Toate statele membre ale Consiliului Europei sunt îndemnate să asigure o protecție eficientă a profesiei de avocat, inclusiv prin interzicerea ingerinței statului în profesia de avocat și prin identificarea clară a activităților specifice care reprezintă o ingerință interzisă precum și prin stabilirea unui cadru legislativ intern care să garanteze eficiența, independența și siguranța activității avocaților.

Mai mult, Comitetul Miniștrilor este invitat să elaboreze și să adopte cu prioritate un instrument obligatoriu din punct de vedere juridic și reiterează solicitarea anterioară a Adunării de a crea o platformă pentru protecția avocaților, așa cum a solicitat fost anterior de Adunarea Parlamentară.

¹ Vezi și: doc. [14376](#), a se vedea și 4329 din 13 octombrie 2017

Conținut

A. Proiect de rezoluție	3
B. Proiect de recomandare	4
C. Expunerea de motive a dlui Bashkin, raportor	5
1. Introducere	5
1.1. Procedură	5
1.2. Domeniul de aplicare al raportului	5
1.3. Obiectivele raportului	5
2. Avocații sub amenințare - exemple recente	6
3. Principii și standarde aplicabile avocaților și profesiei de avocat	8
3.1. Principiul I: Principii generale privind libertatea de exercitare a profesiei de avocat	8
3.2. Principiul II: Educație juridică, formare și admitere în profesia de avocat	11
3.3. Principiul III: Rolul și îndatoririle avocaților	11
3.4. Principiul IV: Accesul tuturor persoanelor la avocat	11
3.5. Principiul V: Asociații	11
3.6. Principiul VI: Proceduri disciplinare	11
3.7. Rezumatul principiilor stabilite în cadrul instrumentelor internaționale	12
3.8. Situații specifice	12
4. Avocații apărători și profesia de avocat: rolul Consiliului Europei	12
5. O posibilă convenție a Consiliului Europei privind profesia de avocat	13
6. Concluzii	13

WWW.LUMENJUSTITIEI.RO

A. Proiect de rezoluție²

1. Adunarea parlamentară reamintește Recomandarea sa 2121 (2018) privind „Posibilitatea elaborării unei convenții europene privind profesia de avocat”, în care a subliniat contribuția vitală a avocaților la administrarea eficientă a justiției. Avocații joacă un rol central în protejarea drepturilor omului, în special al dreptului oamenilor la un proces echitabil și în punerea în aplicare a principiilor statului de drept.

2. Adunarea rămâne îngrijorată de numeroasele cazuri de încălcare a drepturilor avocaților, inclusiv de atacurile împotriva siguranței și independenței acestora, în ultimii ani. Avocații continuă să fie vizați pentru implicarea lor în cazuri legate de drepturile omului, cum ar fi apărarea drepturilor refugiaților, solicitanților de azil și migrantilor, femeilor, membrilor minorităților naționale și lingvistice și ai comunității LGBTI. De asemenea, au fost vizați pentru munca lor de denunțare a lipsei de transparență guvernamentală sau a corupției ori pentru reprezentarea anumitor persoane (cum ar fi suspecți de terorism, politicieni din opoziție, activiști ai societății civile și jurnaliști independenți). Avocații au fost, de asemenea, identificați cu clienții lor și, prin extensie, cu afilierea politică ale clienților lor sau infracțiunile de care aceștia sunt acuzați.

3. Atacurile împotriva siguranței și libertății personale ale avocaților au loc adesea într-un context general al lipsei de respect pentru statul de drept. Avocații se confruntă cu hărțuri administrative și judiciare, inclusiv ingerințe abuzive asupra drepturilor și privilegiilor lor profesionale, cum ar fi violarea comunicărilor privilegiate dintre avocat și client, perchezițiile corporale sau a sediilor lor profesionale, confiscări ale documentelor legate de caz, supraveghere ilegală audio și video, necomunicarea informațiilor esențiale legate de caz, trecerea pe liste cu persoane care au diverse interdicții, inclusiv de călătorie. Avocații au fost chiar chemați ca martori în dosare împotriva clienților lor. Avocații au experimentat numeroase restricții în timpul desfășurării activităților lor profesionale, inclusiv refuzul admiterii la centrul de detenție preventivă sau la locul de detenție în care este deținut clientul lor, fiind subminată prin aceasta confidențialitatea secretului profesional și neinformarea unui avocat cu privire la locul unde se află clientul acestuia. De asemenea, autoritățile au intervenit în activitatea asociațiilor de avocați independente.

4. Adunarea reamintește că statele membre ale Consiliului Europei au aderat la standardele minimale stabilite în prezent în Recomandarea nr. R (2000) 21 a Comitetului de Miniștri privind libertatea de exercitare a profesiei de avocat. Consiliul Europei continuă să încurajeze punerea în aplicare efectivă și completă a acestor dispoziții, în așteptarea transformării lor într-un instrument internațional obligatoriu din punct de vedere juridic.

5. Adunarea reamintește importanța rolurilor Raportorului General al Adunării cu privire la situația apărării drepturilor omului, precum și a Comisarului pentru drepturile omului, care se pot angaja în dialog cu privire la problemele ce îi privesc pe avocați. În plus, Adunarea continuă să încurajeze punerea în aplicare îmbunătățită a standardelor prin activități de cooperare și instruire oferite de Consiliul Europei.

6. Adunarea îndeamnă toate statele membre ale Consiliului Europei să asigure protecția efectivă a profesiei de avocat, inclusiv prin:

6.1. interzicerea ingerinței statului în profesia de avocat și identificarea clară a activităților specifice care reprezintă ingerință interzisă;

6.2. stabilirea unui cadru legislativ intern care să garanteze eficiența, independența și siguranța activității avocaților, în special prin:

6.2.1. asigurarea faptului că legislațiile naționale și practicile de aplicare a legii îmbunătățesc condițiile și garanțiile activității avocaților în deplină conformitate cu standardele existente stabilite în Principiile de bază ale ONU privind rolul avocaților (1990), [Recomandarea nr. R \(2000\) 21 a Comitetului de Miniștri](#) și [Rezoluția Adunării 2154 \(2017\) „Asigurarea accesului deținuților la avocați”](#);

6.2.2. asigurarea unor garanții naționale adecvate împotriva abuzurilor și a ingerințelor ilegale asupra activităților profesionale ale avocaților inclusiv în contexte care pot justifica unele restricții mai mari ale drepturilor avocaților, precum lupta împotriva terorismului, criminalității organizate sau spălării banilor;

6.2.3. investigarea și tragerea la răspundere a făptașilor în toate cazurile de intimidare ilegală, hărțuire sau atacuri fizice și urmărirea penală a oricăror infracțiuni comise împotriva avocaților, indiferent de sursa amenințării.

² Proiectul de rezoluție adoptat de Comisie la 9 septembrie 2020

B. Proiect de recomandare³

1. Adunarea Parlamentară reamintește Rezoluția sa ... (2020) „Principiile și garanțiile profesiei de avocat”.

2. Adunarea salută răspunsul inițial încurajator al Comitetului Miniștrilor cu privire la apelul său din Recomandarea 2121 (2018) „Posibilitatea elaborării unei convenții europene privind profesia de avocat” și ia act de activitatea în curs a Comitetului european pentru cooperare juridică asupra fezabilității acestui demers.

3. Adunarea reiterează apelul către Comitetul de Miniștri de a continua cu prioritate demersul de elaborare și adoptare a unui instrument obligatoriu din punct de vedere juridic și reiterează apelul făcut în Recomandarea sa 2121 (2018) de a crea o platformă pentru protejarea avocaților de orice ingerință asupra exercitării activităților lor profesionale.

4. Adunarea reamintește Comitetului de Miniștri necesitatea asigurării cadrului legislativ cu privire la dreptul la un proces echitabil, prin crearea condițiilor de egalitate între acuzare și apărare în procedurile contradictorii, precum și garantarea siguranței avocaților, împreună cu ceilalți participanți la procedurile judiciare (inclusiv judecători, anchetatori și procurori), în exercitarea activităților lor profesionale.

WWW.LUMEAJUSTITIEI.RO

³ Proiectul de recomandare adoptat de Comisie la 9 septembrie 2020

C. Expunerea de motive a dlui Bashkin, Raportor

1. Introducere

1.1. Procedură

1. La 13 octombrie 2017, propunerea de rezoluție privind „principiile și garanțiile profesiei de avocat” ([Doc. 14376](#)) a fost trimisă Comisiei pentru afaceri juridice și drepturi ale omului (Comisia) pentru raport. În cadrul reuniunii sale de la Paris din 12 decembrie 2017, Comisia l-a numit pe dl Georgy Logvynskiy în calitate de raportor. Urmare demisiei domnului Logvynskiy, în cadrul reuniunii sale de la Berlin din 15 noiembrie 2019, comitetul m-a numit pe mine raportor. În cadrul ședinței sale din 30 ianuarie 2020, comitetul a ținut o audiere cu trei experți - dl Vakhtang Fedorov de la Baroul din Moscova, dl Laurent Pettiti de la Consiliul Barourilor și Societăților de Drept din Europa și doamna Maria Ślęzak de la Asociația Europeană a Avocaților – audiere înainte de care eu am prezentat o versiune revizuită a memorandumului introductiv al dlui Logvynskiy.

1.2. Domeniul de aplicare al raportului

2. Consiliul Europei a recunoscut în mod constant contribuția esențială a avocaților la administrarea eficientă a justiției. Avocații joacă un rol central în protejarea drepturilor omului și în apărarea victimelor încălcării acestor drepturi. Pentru a asigura protecția corespunzătoare a drepturilor persoanelor și încrederea publicului în buna administrare a justiției, sistemele juridice ale tuturor statelor membre ale Consiliului Europei sunt obligate de Convenția europeană a drepturilor omului („Convenția”), astfel cum este interpretat de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (Curtea), să respecte și garanteze exercitarea liberă a profesiei de avocat.

3. Moțiunea notează „numeroasele cazuri de încălcare a drepturilor avocaților” din ultimii ani. Reamintește [Principiile de bază ale ONU privind rolul avocaților \(1990\)](#) (Principiile de bază ale ONU) care definesc și promovează aceste drepturi, precum și [Rezoluția Adunării 2154 \(2017\)](#) „Asigurarea accesului deținuților la avocați”. Moțiunea propune ca Adunarea să solicite „tuturor organismelor competente ale Consiliului Europei și ale statelor membre să ia măsuri care să ofere și să protejeze principiile și garanțiile profesiei de avocat”.

4. Pe lângă principiile de bază ale ONU, Statele membre ale Consiliului Europei au aderat la standardele minimale stabilite în prezent în [Recomandarea nr. R \(2000\) 21](#) a Comitetului de Miniștri privind libertatea de exercitare a profesiei de avocat (care „ia în considerare” principiile de bază ale ONU). Cu toate acestea, deși sunt destul de complete, aceste instrumente nu sunt obligatorii. Deși instrumentele juridice internaționale interzic în mod clar ingerința statului în profesia de avocat, activitățile specifice care sunt calificate drept „ingerință” interzisă nu sunt întotdeauna identificate în mod clar. De asemenea, asigurarea protecției avocaților implică atât o obligație negativă de a nu interveni, cât și o obligație pozitivă de a stabili un cadru legislativ intern care să garanteze eficiența activității avocaților. În special, acest lucru implică un angajament de investigare a amenințărilor la adresa vieții avocaților și de urmărire penală a acțiunilor periculoase desfășurate împotriva avocaților, indiferent de sursa amenințării. Având în vedere îngrijorarea din ce în ce mai mare cu privire la situația avocaților din mai multe state membre, Adunarea din 2018 a solicitat Comitetului de Miniștri să elaboreze un instrument juridic obligatoriu, sub forma unei convenții a Consiliului Europei privind profesia de avocat, care ar include un mecanism de control atât de necesar.

5. Definiția utilizată în pregătirea acestui raport este cea propusă în Recomandarea nr. R (2000) 21 a Comitetului de Miniștri, care descrie avocatul ca „persoana calificată și autorizată conform legislației naționale să pledeze și să acționeze în numele clienților săi, să își exercite profesia juridică, să se prezinte în fața instanțelor judecătorești sau să-și sfătuiască și să-și reprezinte clienții în probleme juridice.”

1.3. Obiectivele raportului

6. Raportul va actualiza situația în ceea ce privește siguranța și independența avocaților în statele membre ale Consiliului Europei de la adoptarea Recomandării Adunării 2121 (2018) în ianuarie 2018. În plus, raportul își propune să confirme necesitatea urgentă de a elabora și adopta o convenție europeană cu privire la profesia de avocat. Raportul și recomandarea bazată pe acesta ar trebui să solicite Comitetului de Miniștri să desfășoare această activitate cât mai repede posibil. Un alt obiectiv al raportului este de a solicita statelor membre ale Consiliului Europei să își modifice în avans legislația națională pentru a garanta principiile de lucru și drepturile de bază ale avocaților înainte de adoptarea respectivei convenții privind profesia de avocat.

7. Trebuie remarcat faptul că, în ciuda anumitor îmbunătățiri de la discuția anterioară a memorandumului introductiv, situația generală privind siguranța și independența avocaților nu s-a îmbunătățit semnificativ.

2. Avocați sub amenințare - exemple recente

8. În Recomandarea sa 2121 (2018), Adunarea și-a exprimat „deosebita îngrijorare cu privire la faptul că hărțuirea, amenințările și atacurile împotriva avocaților continuă să apară în multe state membre ale Consiliului Europei și chiar sunt în creștere în unele dintre acestea, unde au devenit răspândite și sistematice și sunt aparent rezultatul unei politici deliberate”. Cererea de acțiune urgentă pentru a spori protecția avocaților rămâne la fel de necesară acum ca atunci.

9. În mai multe țări, avocații continuă să fie vizați pentru implicarea lor în cazuri legate de drepturile omului, cum ar fi apărarea drepturilor refugiaților, solicitanților de azil și migranților, femeilor, membrilor minorităților naționale și lingvistice și a comunității LGBTI. De asemenea, au fost vizați pentru munca lor de denunțare a lipsei de transparență guvernamentală sau a corupției ori pentru reprezentarea anumitor persoane (cum ar fi suspecți de terorism, politicieni din opoziție, activiști ai societății civile și jurnaliști independenți). Există rapoarte potrivit cărora avocații au fost, de asemenea, identificați cu afilierea politică ale clienților lor sau infracțiunile de care aceștia sunt acuzați.

10. Atacurile împotriva siguranței și libertății personale ale avocaților au loc adesea într-un context general al lipsei de respect pentru statul de drept. Avocații se pot confrunta cu hărțuri administrative și judiciare, inclusiv ingerințe abuzive în drepturile și privilegiile lor profesionale. Acest lucru poate fi rezultatul utilizării abuzive a instrumentelor juridice naționale pentru combaterea terorismului sau a spălării banilor care permit ingerințe în drepturile avocaților, cum ar fi violarea comunicărilor privilegiate avocat-client, trecerea pe liste cu persoane care au diverse interdicții, inclusiv de călătorie.

11. Mai mult, s-a raportat că avocații au fost implicați de către autoritățile de urmărire penală ca agenți provocatori: în astfel de cazuri, secretul profesional și confidențialitatea avocat-client au fost încălcate *ab initio*, iar rapoartele avocaților au fost utilizate în continuare în cadrul urmăririi penale. Inutil să spunem că situațiile de mai sus ar trebui considerate drept încălcări deosebit de grave ale dreptului la un proces echitabil.

12. Ar trebui să fim de acord cu propunerea făcută de dl Logvynskiy în textul memorandumului său introductiv, conform căreia situațiile enumerate în raportul anterior al doamnei Lahaye-Battheu⁴ pot fi modificate și că nu sunt exhaustive. În consecință, cred că este oportun să se furnizeze o listă actualizată de exemple negative.

13. În ședința din 30 ianuarie 2020, dl Federov a identificat șapte categorii de probleme cu care se confruntă avocații din diferite state membre ale Consiliului Europei. Prima problemă o reprezintă intervențiile autorităților de anchetă, care intră în cabinetele (avocaților), caută probe pentru dosare și confiscă documente acoperite de secretul profesional. Aceasta a fost o problemă sistemică întâlnită în multe țări. A doua se referă la interceptarea telecomunicațiilor confidențiale și la ascultarea conversațiilor confidențiale dintre avocați și deținuți. A treia o reprezintă amenințarea și violența împotriva avocaților, care devine sistemică în unele țări în care avocații înșiși au nevoie de protecție pentru a putea apăra drepturile clienților lor. În al patrulea rând, avocații sunt chemați să se prezinte ca martori în procedurile împotriva clienților lor și li se cere să explice *de ce* și *cum* își reprezintă clienții. A cincea problemă se referă la identificarea avocaților cu infracțiuni pretinse împotriva clienților lor. A șasea se referă la faptul că informațiile relevante pentru cazurile clienților lor nu sunt dezvăluite avocaților, ceea ce subminează egalitatea armelor și compromite dreptul la un proces echitabil. În cele din urmă, a șaptea problemă, autoritățile arată interferențe în activitățile barourilor/ asociațiilor de avocați. Toate aceste probleme apar frecvent, iar statisticile arată că sunt sistemice în multe țări.

14. Încălcarile secretului profesional reprezintă cele mai tipice exemple. Conform materialelor lucrărilor Curții, manifestările acestei încălcări sunt clasificate după cum urmează:

- încălcarea secretului profesional / privilegiului avocat-client în timpul investigațiilor penale,
- deschiderea și studierea corespondenței avocat-client atunci când clientul este arestat preventiv,
- percheziții în birourile avocaților.

15. Frecvent, libertatea de exprimare a avocaților în instanțele de judecată este încălcată. În unele cazuri, avocații se confruntă cu violență fizică, precum și cu opoziție verbală din partea oficialilor sau reprezentanților părților la procedurile legale sau amenințări cu o astfel de violență. Una dintre cele mai frecvente încălcări ale drepturilor

⁴ Doc. [14181](#)

avocaților este convocarea avocaților la audieri de către organele de anchetă în calitate de martori în cazurile în care avocații acordă asistență juridică clienților lor.

16. Prezentul raport, proiectul de rezoluție și proiectul de recomandare nu sunt menite să incrimineze sau să influențeze un anumit stat din punct de vedere politic. Autorul raportului consideră că este principalul său obiectiv să ajute diverse state membre să își orienteze legislațiile naționale și practicile de aplicare a legii către îmbunătățirea condițiilor și a garanțiilor activității avocaților, în deplină conformitate cu principiile europene ale statului de drept, respectarea drepturilor omului și dreptul oamenilor la un proces independent și echitabil.

17. Practica Curții demonstrează că o parte semnificativă a plângerilor cu privire la citirea avocaților pentru audieri în calitate de martori în cazurile clienților lor au legătură cu Federația Rusă. Există cazuri cunoscute de plângeri ale avocaților ruși referitoare la încercări ilicite ale organelor de aplicare a legii cu privire la evaluarea și reglementarea onorariilor avocaților urmate de urmărire penală.

18. Trebuie spus că avocații întâmpină probleme de diferite grade în îndeplinirea atribuțiilor lor profesionale în diferite regiuni europene, inclusiv în vest, în Balcani și în regiunile sudice. Au fost efectuate percheziții în birourile avocaților, de exemplu, în Franța. Numărul perchezițiilor avocaților și a birourilor acestora în Republica Franceză este în creștere: 26 în 2016, 31 în 2017, 44 în 2018.

19. În Țările de Jos, asasinarea avocatului care a reprezentat un martor cheie în cazul împotriva unui grup criminal organizat la nivel local în septembrie 2019 a provocat un răspuns amplu.⁵ Aceasta a fost urmată în august 2020 de un incident cu focuri de armă la o altă firmă de avocatură.⁶ În legătură cu aceste incidente, Uniunea Barourilor din Olanda a indicat pericolul specific la care sunt expuși avocații în îndeplinirea atribuțiilor⁷ lor și a subliniat necesitatea de a fi luate măsuri suplimentare pentru a asigura siguranța avocaților.⁸

20. Sistemul de justiție al Italiei, cunoscut pentru lentoarea sa, care a dat naștere la numeroase constatări de încălcări de către Curte, face dificil pentru avocați să acorde asistență efectivă clienților lor. Frecvent, procedurile judiciare din Italia durează ani. Aceasta afectează nu numai părțile la procedură, ci și avocații.

21. Uniunea barourilor din Serbia și Baroul din Belgrad și-au exprimat îngrijorarea cu privire la riscul violenței împotriva avocaților. În iulie 2018, un avocat sârb a fost ucis.⁹

22. În Grecia, s-a raportat că un număr de avocați au fost puși sub anchetă după monitorizarea posibilelor împingeri ale migrantilor în regiunea Evros. De asemenea, se susține că avocații care reprezintă solicitanții în fața Curții au fost supuși hărțuirii de către autoritățile de aplicare a legii.¹⁰

23. Proiectul de lege privind modificările și completările la legea „privind măsurile de combatere a spălării banilor” prezentat Adunării Populare a Republicii Bulgaria în februarie 2019 a ridicat îngrijorări serioase în rândul comunității juridice bulgare. Valul de proteste din partea reprezentanților acestei profesii împotriva obligației de a transmite date despre clienții lor către Agenția de Stat pentru securitate națională, care include unitatea de informații financiare responsabilă cu primirea și analiza rapoartelor privind tranzacțiile suspecte care pot implica spălare de bani, a primit o acoperire largă în mass-media națională.¹¹

24. În 2019, aproape 40 de asociații naționale și internaționale de avocați au emis o declarație comună cu privire la situația avocaților din Turcia, afirmând că, din iulie 2016, 1 546 de avocați turci au fost urmăriți și 594 de avocați au fost arestați¹². De asemenea, se poate aminti că Codul de procedură penală turc și Legea privind executarea pedepselor și măsurile de securitate autorizează poliția să împiedice avocații să se întâlnească cu clienții în primele 24 de ore în care se află în custodia poliției.

25. Numărul semnificativ mai mare de cazuri de ingerință în afacerile avocaților sau de presiune exercitată asupra acestora în țările din Europa de Est reprezintă un motiv de îngrijorare. În ciuda numărului tot mai mare de avocați profesioniști din Azerbaidjan, numărul de avocați raportat la populația din țară, cel mai scăzut dintre statele

⁵ Cazul gangsterului olandez: șoc la uciderea avocatului Derk Wiersum, BBC News, 18 septembrie 2019

⁶ Focuri de armă trase la un birou de avocatura din Amsterdam, NL Times, 7 august 2020

⁷ A se vedea www.advocatenorde.nl/nieuws/reactie-nova-beschieting-amsterdams-advocatenkantoor

⁸ A se vedea www.advocatenorde.nl/nieuws/nctv-na-moord-wiersum-is-weerbaarheid-advocaten-van-groot-belang

⁹ ICJ, „Serbia: uciderea unui avocat trebuie de urgență investigată”, 30 iulie 2018

¹⁰ Comisarul Consiliului European pentru Drepturile Omului, Masă rotundă privind „Apărătorii drepturilor omului în zona Consiliului European: provocări actuale și soluții posibile”, Helsinki, 13-14 decembrie 2018 (raportul CommDH (2019) 10 din 29 martie 2019).

¹¹ A se vedea, de exemplu „Протест на адвокати заради нови правила за пране на пари”, BTV Novinite, 22 februarie 2019; „Рапица Негенцова: Има опити за политизиране в адвокатурата” Bulgarian National Radio, 25 februarie 2019; „Адвокати отново излязоха на протест”, Dark News, 22 februarie 2019; „Адвокати поискаха оставката на Висшия адвокатски съвет”, Mediapool, 24 februarie 2019.

¹² A se vedea *Avocați Baroul din Paris*, Ziaua Internațională a avocatului în pericol consacrată avocaților din Turcia, 24 ianuarie 2019. A se vedea, de asemenea, Observatorul Global pentru Drepturile la Apărare și Încălcările Drepturilor Avocaților

membre, continuă să fie un motiv de îngrijorare.¹³ Au existat afirmații privind acuzații disciplinare împotriva avocaților și reținerea avocaților pentru presupuse încălcări financiare. Curtea a indicat guvernului măsurile generale relevante pe care ar trebui să le întreprindă pentru a proteja avocații.

26. În Ucraina, există îngrijorări în ceea ce privește intimidarea, hărțuirea și atacurile fizice asupra avocaților, precum și eșecul investigării unor astfel de atacurilor.¹⁴ Și astfel de chestiuni sunt chiar în creștere; au devenit răspândite și sistematice.¹⁵ Acestea includ ucideri ale avocaților, care sunt uneori investigate inadecvat; abuzul de proceduri penale pentru pedepsirea avocaților sau îndepărtarea acestora din anumite cazuri; monitorizarea ilegală a consultațiilor date clienților de avocații acestora; și interogarea avocaților ca martori în dosarele penale ale clienților lor.

27. În februarie 2016, parlamentul polonez a modificat Legea poliției pentru a acorda autorităților publice dreptul de a accesa datele de pe internet, inclusiv conținutul comunicațiilor. Conform acelei legi, instanțele pot autoriza acum supravegherea secretă până la trei luni, care poate fi prelungită cu maximum 18 luni, pe baza unei liste extinse de suspiciuni de infracțiuni și fără a fi necesară examinarea dacă este sau nu necesară supravegherea. Aceste modificări oferă, de asemenea, poliției acces direct la meta-date fără o hotărâre judecătorească. Confidențialitatea informațiilor acoperite de secretul profesional este, de asemenea, pusă în pericol. De exemplu, modificările nu interzic analiza comunicărilor avocat-client în cazurile penale.

3. Principii și standarde aplicabile avocaților și profesiei de avocat

28. Recomandarea Adunării 2121 (2018) a solicitat elaborarea unei Convenții privind profesia de avocat care să se bazeze pe standardele existente stabilite în Recomandarea nr. R (2000) 21 a Comitetului de Miniștri. Această din urmă recomandare stabilește șase „principii”, fiecare urmat de îndrumări detaliate cu privire la implementarea lor în practică. „Principiile” sunt descrise după cum urmează:

- Principii generale privind libertatea exercitării profesiei de avocat;
- Educație juridică, formare și admitere în profesia de avocat;
- Rolul și datoria avocaților;
- Accesul tuturor persoanelor la avocați;
- Asociațiile;
- Proceduri disciplinare.

3.1. Principiul I: Principii generale privind libertatea de exercitare a profesiei de avocat

29. Primul „principiu” din Recomandarea nr. R (2000) 21 stabilește o serie de „principii generale”, în special următoarele.

3.1.1. Libertatea de exercitare a profesiei de avocat

30. Acesta poate fi văzut ca fiind principiul fundamental care stă la baza întregii recomandări: „Ar trebui luate toate măsurile necesare pentru a respecta, proteja și promova libertatea de exercitare a profesiei de avocat, fără discriminare și fără ingerințe necorespunzătoare din partea autorităților sau a publicului”. Statele ar trebui să depună eforturi pentru a crea un sistem eficient, echilibrat de impozitare, asigurare a pensiilor și alte beneficii sociale pentru avocați, pe baza apartenenței lor la profesia de avocat.

3.1.2. Autorizația de a exercita ca avocat

31. Deciziile privind autorizarea de a exercita profesia de avocat sau de fi primit în profesia de avocat ar trebui luate de un organism independent și, în orice caz, ar trebui să fie supuse controlului de către o autoritate judiciară independentă și imparțială.

¹³ În 2016, înainte de creșterea acestui număr, raportul se ridica la 9 avocați pentru fiecare 100 000 de locuitori; al doilea cel mai mic raport a fost de 46 la 100 000 de locuitori, în Bosnia și Herțegovina: „Sisteme judiciare europene - Ediția 2018 (date din 2016): eficiență și calitatea justiției”, Comisia Europeană pentru Eficiența Justiției (CEPEJ).

¹⁴ ICJ, „Ucraina: procedurile penale împotriva avocatului Andriy Domanskyi ridică îngrijorări”, 12 aprilie 2019; ICJ, „Ucraina: ICJ subliniază necesitatea securității avocaților și a unei profesii juridice independente”, 12 martie 2019.

¹⁵ A se vedea Uniunea Națională a Avocaților din Ucraina (UNBA), „Încălcări ale avocaților”, 2013-2018; A se vedea, de asemenea, UNBA, „Apărători fără apărare”, 13 mai 2019.

3.1.3. Libertatea de credință, exprimare, mișcare, asociere și întrunire

32. Aceste libertăți sunt importante pentru avocați care, în special, „ar trebui să aibă dreptul de a participa la discuții publice cu privire la chestiuni legate de lege și de administrarea justiției și de a sugera reforme legislative”.

3.1.4. Libertatea de a nu fi supus sancțiunilor sau presiunilor

33. Avocații nu ar trebui să fie supuși sancțiunilor sau presiunilor ori să fie amenințați cu acestea atunci când acționează în conformitate cu standardele profesionale. Pentru a permite avocaților să își îndeplinească în mod eficient rolul adecvat în apărarea drepturilor omului, avocații ar trebui să poată consilia și reprezenta pe clienții lor în conformitate cu legislația internă a statului în cauză, precum și cu standardele profesionale stabilite, fără nicio restricție, influență, presiune, amenințare sau ingerință nejustificate. Avocații nu vor fi identificați cu clienții lor.

34. Aceasta înseamnă, de asemenea, că un avocat nu ar trebui să fie interogat în calitate de martor într-un dosar penal deschis împotriva clientului său în niciunul din stadiile procedurii.

35. În cazul în care securitatea avocaților este amenințată ca urmare a îndeplinirii funcțiilor lor, aceștia trebuie să fie protejați în mod corespunzător de către autorități.

3.1.5. Accesul avocaților la clienții lor

36. Avocații ar trebui să aibă acces la clienții lor, în special la persoanele private de libertate. Avocații (a) ar trebui să poată exercita toate funcțiile lor profesionale fără intimidare, obstacole, hărțuire sau ingerințe necorespunzătoare; (b) ar trebui să poată călători și să se consulte liber cu clienții lor, atât în propria țară, cât și în străinătate. Accesul avocaților la deținuți este deosebit de important din perspectiva protecției împotriva torturii și a altor tratamente ilegale¹⁶.

3.1.6. Confidențialitatea relațiilor avocat-client

37. Confidențialitatea relației avocat-client trebuie respectată.¹⁷ În acest sens, principiile de bază ale Organizației Națiunilor Unite impun autorităților statului să recunoască și să respecte faptul că toate contactele dintre avocați și clienții acestora în cadrul relației lor profesionale sunt confidențiale (principiul 22). Din păcate, avocații care apără prizonierii politici sau persoanele acuzate de terorism sunt adesea supuși hărțuirii și perchezițiilor ilegale și adesea le sunt examinate documentele, telefoanele mobile și alte dispozitive electronice.¹⁸

38. Acest drept a fost consacrat în practica Curții, în special în temeiul articolului 8 al Convenției (dreptul la respectarea vieții private și de familie, la domiciliu și la corespondență). Excepțiile care permit interferența cu dreptul trebuie să fie definite strict în conformitate cu legea și strict necesare într-o societate democratică în interesul, de exemplu, al securității naționale, al prevenirii dezordinii sau al infracțiunilor sau al protecției drepturilor și libertăților altora.

39. În cauza *Laurent împotriva Franței*¹⁹, de exemplu, Curtea a reținut că acțiunile unui ofițer de poliție care a interceptat hârtiile pe care un avocat le-a predat clienților săi sub escortă de poliție, nu au răspuns unei nevoi sociale presante și, prin urmare, nu au fost necesare într-o societate democratică în sensul articolului 8. În cauza *Pruteanu împotriva României*²⁰, cazul a vizat interceptarea convorbirilor telefonice ale unui avocat și incapacitatea acestuia de a contesta legalitatea măsurii și de a solicita distrugerea înregistrărilor. Curtea a considerat că a existat o încălcare a

¹⁶ A se vedea în special Rezoluția Adunării 2154 (2017) și, în special, punctul 7 din Raportul (Doc. 14267) privind asigurarea accesului deținuților la avocați; A se vedea, de asemenea, Rasul Jafarov împotriva Azerbaidjanului, nr. 69981/14, 17 martie 2016; Regulile standard minimale ale ONU pentru tratamentul deținuților (Regulile Mandela), Regulile 119-120, 2015.

¹⁷ Privilegiul profesional juridic și dreptul la secretul profesional între avocați și clienții lor în toate circumstanțele sunt protejate de articolul 8 (dreptul la viața privată) din Convenție fiind inerent legate de dreptul persoanelor acuzate de a nu se auto-incrimina în temeiul articolului 6 (dreptul la un proces echitabil) al Convenției. A se vedea, de asemenea, Rezoluția 2154 (2017); Principiile de bază ale ONU, punctul 22.

¹⁸ Scrisoare a Grupului de lucru pentru detenția arbitrară; raportorul special pentru independența judecătorilor și avocaților; și raportorul special pentru promovarea și protecția drepturilor omului și a libertăților fundamentale în combaterea terorismului, 22 octombrie 2018.

¹⁹ *Laurent împotriva Franței*, [Dos. nr. 28798/13](#), 24 mai 2018 [disponibil doar în limba franceză].

²⁰ *Pruteanu împotriva României*, [Dos. Nr. 30181/05](#), 3 februarie 2015 [disponibil doar în limba franceză].

articolului 8 din convenție, constatând că ingerința reclamată a fost disproporționată față de scopul legitim urmărit - și anume stabilirea adevărului în legătură cu procedurile penale.

40. Curtea a reamintit în special că interceptarea conversațiilor dintre avocat și clientul său a încălcat, fără îndoială, secretul profesional, care stă la baza relației de încredere care există între un avocat și clientul său. Respectarea confidențialității informațiilor primite de avocat de la clientul său (secretul profesional) este de cea mai mare importanță. Conform Convenției, nu va exista nicio ingerință a niciunei autorități publice în exercitarea dreptului protejat de articolul 8 „cu excepția celor care sunt în conformitate cu legea și sunt necesare într-o societate democratică în interesul securității naționale, siguranței publice sau a bunăstării economice a țării, pentru prevenirea dezordinii sau a infracțiunilor, pentru protejarea sănătății sau a moralei sau pentru protejarea drepturilor și libertăților altora”.

41. Trebuie remarcat faptul că dezvoltarea tehnologiilor digitale de ultimă generație și a tehnologiilor de control audiovizual pune noi provocări în confidențialitatea relațiilor avocat-client și necesită îmbunătățirea reglementărilor legale relevante.

42. Perchezițiile și sechestrările la biroul unui avocat aduc atingere fără îndoială privilegiului profesional din centrul relației de încredere care există între avocat și clientul său și este corolarul dreptului clientului avocatului de a nu se auto-incrimina. Astfel, dacă legislația internă ar putea prevedea posibilitatea efectuării perchezițiilor legitime la sediile avocaților, aceste prevederi ar trebui să fie însoțite în mod imperativ de garanții speciale pentru a preveni orice arbitrar sau abuz adus secretului profesional, precum și de dreptul la respectarea vieții private și familiale.²¹

43. Curtea a reținut că statele părți la Convenție pot considera necesar să recurgă la percheziție și confiscare pentru a obține dovezi fizice ale anumitor infracțiuni. Cu toate acestea, motivele oferite pentru a justifica astfel de măsuri trebuie să fie „relevante” și „suficiente”, iar principiul proporționalității trebuie respectat. Legislația și practica relevantă trebuie să ofere persoanelor garanții corespunzătoare și eficiente împotriva abuzului. Mandatele de percheziție trebuie să specifice ce obiecte sau documente se așteaptă să fie găsite și cum ar fi relevante pentru anchetă, trebuie să specifice și să justifice motivele care au condus un anchetator la concluzia că probele ar putea fi găsite în biroul unui avocat.²²

44. O altă garanție importantă este prezența și participarea efectivă a unui observator independent în cursul percheziției biroului unui avocat pentru a se asigura că materialul supus secretului profesional legal nu este eliminat sau că se pun dovezi false. Un astfel de observator ar trebui să aibă în mod obligatoriu calificările legale necesare pentru a participa efectiv la procedură.²³ În plus, observatorul ar trebui să fie obligat, de asemenea, să respecte secretul profesional dintre avocat și client pentru a garanta protecția materialului aflat sub secretul profesional și drepturile terților. În cele din urmă, observatorul ar trebui să dispună de competențele necesare pentru a putea preveni, în cursul procedurii, orice posibilă încălcare a drepturilor.²⁴ Ar trebui, de asemenea, să fie garantată prezența personală a avocatului în timpul unei percheziții și a confiscării de obiecte; iar percheziția ar trebui supravegheată de un judecător de instrucție.²⁵

3.1.7. Accesul la o instanță

45. Avocaților nu li se va refuza accesul la o instanță în fața căreia sunt calificați să se prezinte și ar trebui să aibă acces la toate dosarele relevante atunci când își reprezintă clienții.

46. Este datoria autorităților competente să asigure avocaților accesul la informații, dosare și documente adecvate aflate în posesia sau controlul acestora în timp suficient pentru a le permite avocaților să ofere asistență juridică eficientă clienților lor. Un astfel de acces ar trebui să fie asigurat în cel mai scurt timp. Include, de asemenea, posibilitatea accesului neîngrădit la clădirile autorităților și instituțiilor publice în legătură cu exercitarea de către avocați a activității lor profesionale la prezentarea unui act de identitate al avocatului.

3.1.8. Respect egal de către instanță

47. Părților la aceleași proceduri judiciare ar trebui să li se acorde respect egal de către instanță. Aceasta reprezintă principiul egalității armelor, care este o cerință esențială a dreptului la un proces echitabil (articolul 6 din

²¹ Andre & alții împotriva Franței, dos. nr. [18603/03](#), 24 iulie 2008.

²² Golovan împotriva Ucrainei, dos. nr. [41716/06](#), 5 iulie 2012; Iliya Stefanov împotriva Bulgariei, dos. nr. [65755/01](#), 22 mai 2008; Smirnov v. Rusia, dos. nr. [71362/01](#), 7 iunie 2007; Van Rossem împotriva Belgiei, dos. nr. [41872/98](#), 9 decembrie 2004 [disponibil numai în limba franceză].

²³ Kolesnichenko împotriva Rusiei, dos. nr. [19856/04](#), 9 aprilie 2009; Aleksanyan împotriva Rusiei, dos. nr. [46468/06](#), 22 decembrie 2008; Iliya Stefanov împotriva Bulgariei, dos. nr. [65755/01](#), 22 mai 2008

²⁴ Golovan împotriva Ucrainei, dos. nr. [41716/06](#), 5 iulie 2012.

²⁵ Sérvulo & Associados - Sociedade de Advogados, RL & Alții împotriva Portugaliei, dos. nr. [27013/10](#), 3 septembrie 2015 [disponibil numai în limba franceză].

Convenție). Este deosebit de important în cazurile penale, care pun un cetățean împotriva statului, primul fiind potențial expus riscului unei sancțiuni severe, cum ar fi închisoarea. Instanța nu trebuie să favorizeze procurorii în detrimentul avocaților. Foarte frecvent, avocații au nevoie de garanții suplimentare pentru punerea în aplicare a principiului contradictorialității.

3.2. Principiul II: Educație juridică, formare și primire în profesia de avocat

48. Acest lucru subliniază interdicția de discriminare menționată în principiul I. Principiul afirmă că educația juridică, primirea în profesie și exercitarea continuă a profesiei de avocat nu ar trebui să fie refuzate nimănui, în special din cauza sexului sau a preferinței sexuale, a rasei, a culorii, a religiei, a opiniei politice sau de altă natură, originii etnice sau sociale, apartenenței la o minoritate națională, proprietății, nașterii sau handicapului fizic. Este posibil ca în 2020, la 20 de ani de la elaborarea Recomandării nr. R (2000) 21, lista motivelor interzise pentru discriminare să fie extinsă.

49. Primirea în profesie ar trebui să necesite un „standard ridicat de pregătire juridică și moralitate” și ar trebui să se prevadă educația continuă. Atât educația inițială cât și cea continuă ar trebui să abordeze abilitățile juridice și problemele etice și ale drepturilor omului și să pregătească avocații să respecte, să protejeze și să promoveze drepturile și interesele clienților lor și să sprijine buna administrare a justiției.

3.3. Principiul III: Rolul și îndatoririle avocaților

50. Rolul și îndatoririle avocaților ar trebui stabilite prin standarde profesionale și coduri deontologice care ar trebui elaborate de barouri sau de alte asociații profesionale ale avocaților. Astfel de standarde și coduri ar trebui, printre altele, să asigure că avocații acționează independent, cu diligență și echitate și că respectă secretul profesional, a cărui încălcare, fără consimțământul clientului, ar trebui să facă obiectul unor sancțiuni corespunzătoare. Atunci când oferă asistență în fața unei instanțe sau în alte ipostaze, avocații sunt obligați să respecte cerințele legii și normele etice, care sunt stabilite în regulile și reglementările respective. Avocații ar trebui să respecte sistemul judiciar, iar comportamentul lor în instanță ar trebui să respecte normele și standardele aplicabile.

3.4. Principiul IV: Accesul tuturor persoanelor la avocați

51. Fiind o extindere a articolului 6 al Convenției, care protejează dreptul la asistență juridică în cadrul procedurilor penale, acest principiu solicită „toate măsurile necesare” pentru a asigura accesul tuturor, inclusiv a celor aflați într-o „poziție economic slabă”, la serviciile avocaților independenți. Îndatoririle și diligența avocaților față de clienții lor nu ar trebui să depindă dacă aceștia sunt plătiți în mod privat sau din fonduri publice.

3.5. Principiul V: Asociațiile

52. Este încurajată apartenența la asociații profesionale, menite să consolideze standardele profesionale și să protejeze independența și interesele avocaților. Astfel de asociații ar trebui să fie autogovernate și independente iar rolurile lor ar trebui respectate. Printre altele, asociațiile profesionale ar trebui încurajate să „promoveze și să sprijine reforma legii și discuțiile cu privire la legislația existentă și propusă” și „să coopereze cu avocații din alte țări pentru a promova rolul avocaților, în special luând în considerare activitatea organizațiilor internaționale de avocați și a organizațiilor internaționale interguvernamentale și neguvernamentale.”

53. În multe state, asociațiile barourilor sunt comunități de avocați profesioniști și, ca instituții ale societății civile, nu fac parte din autoritățile publice sau din organismele locale de auto-guvernare. În același timp, în unele state, asociațiile barourilor nu sunt reprezentate în comisiile de calificare ale comunității judiciare. Această situație trebuie remediată, mai ales că, dimpotrivă, membrii comunității judiciare iau parte activă la activitatea comisiilor de calificare ale asociațiilor de avocați.

3.6. Principiul VI: Proceduri disciplinare

54. Acest principiu notează că „În cazul în care avocații nu acționează în conformitate cu standardele lor profesionale ..., ar trebui luate măsuri corespunzătoare, inclusiv măsuri disciplinare”, în legătură cu care barourile sau alte asociații profesionale ale avocaților ar trebui să fie responsabile. Astfel de proceduri ar trebui să respecte garanțiile procedurale prevăzute în Convenție. Orice sancțiuni ar trebui să respecte principiul proporționalității.

3.7. Rezumatul principiilor stabilite în cadrul instrumentelor internaționale

55. În ședința din 30 ianuarie 2020, dna Ślżzak a rezumat cu succes principiile esențiale ale instrumentelor internaționale cheie, și anume Principiile de bază ale ONU din 1990 privind rolul avocaților și Recomandarea R (2000) 21 a Comitetului de Miniștri privind libertatea de exercitare a profesiei de avocat după cum urmează: autoritățile nu ar trebui să aplice sancțiuni, presiuni sau amenințări împotriva avocaților pentru exercitarea corectă a îndatoririlor lor profesionale; autoritățile nu ar trebui să intervină în mod necorespunzător în activitatea avocaților; autoritățile ar trebui să respecte confidențialitatea avocat-client; admiterea candidaților în profesie ar trebui să fie decisă de un organism independent; ar trebui să existe un respect deplin pentru libertățile de credință, asociere și exprimare ale avocaților, inclusiv pentru a-și exprima opiniile cu privire la chestiuni legate de justiție și reforme legale; avocații ar trebui să aibă acces gratuit la clienții lor, în special atunci când aceștia sunt reținuți, și acces gratuit la instanțe și dosare; și toată lumea ar trebui să aibă acces la un avocat, inclusiv persoanele aflate în condiții economice dificile.

3.8. Situații specifice

56. Anumite contexte pot justifica restricții mai mari ale drepturilor avocaților. [Instrucțiunile generale ale Comitetului de Miniștri privind drepturile omului și lupta împotriva terorismului \(2002\)](#), de exemplu, recunosc că „imperativele luptei împotriva terorismului pot justifica anumite restricții ale dreptului la apărare”, în special cu privire la aranjamentele pentru accesul la și contactul cu avocatul și aranjamentele pentru accesul la dosarul cauzei (instrucțiunea IX.3.) Ele pot justifica, de asemenea, interceptarea comunicărilor dintre avocați și clienții lor (instrucțiunea XI.2.) Aceste restricții sunt potențial deschise abuzului, având în vedere lipsa unei definiții recunoscute a terorismului. Autoritățile naționale sunt obligate să ia toate măsurile necesare pentru a preveni și a proteja împotriva terorismului. Cu toate acestea, este inacceptabilă instrumentarea ilegală a avocaților și interferarea cu activitățile lor profesionale în acest scop.

4. Apărarea avocaților și a profesiei de avocat: rolul Consiliului Europei

57. Deși instrumentele juridice internaționale interzic în mod clar ingerința necuvenită în profesia de avocat, activitățile specifice care echivalează cu „ingerința” interzisă nu pot fi identificate în mod exhaustiv. În funcție de situație, autoritățile pot fi justificate să „interfereze” cu unele drepturi ale avocaților. Întrebarea este dacă acea „ingerință” echivalează sau nu cu o încălcare, care va depinde adesea de faptul dacă este sau nu proporțională. Este necesar să se creeze un mecanism de încredere pentru avertizarea timpurie și prevenirea amenințărilor imediate la adresa securității și independenței avocaților profesioniști.

58. Promovarea drepturilor avocaților și a protecției acestora în calitate de apărători ai drepturilor omului este, de asemenea, o prioritate pentru mandatul Comisarului pentru Drepturile Omului, prin intervenții ale terților în fața Curții, prin consultări cu apărători ai drepturilor omului, cooperare cu alți parteneri internaționali și în cadrul dialogului cu statele membre.²⁶

59. Consiliul Europei a oferit asistență profesională avocaților și asociațiilor profesionale. Comitetul de Miniștri a fost de acord cu Adunarea că punerea în aplicare a Recomandării nr. R (2000) 21 ar putea fi îmbunătățită prin programe de formare în cadrul activităților de cooperare ale organizației și a încurajat toate departamentele să își intensifice eforturile în acest domeniu. Activitățile de cooperare privind avocații, asociațiile profesionale ale acestora și formarea lor vizează alinierea legislațiilor și reglementărilor naționale la standardele europene. Mai general, Programul european pentru educația în domeniul drepturilor omului pentru profesioniștii din domeniul juridic (HELP) sprijină statele membre în punerea în aplicare a Convenției la nivel național, prin consolidarea capacității judecătorilor, avocaților și procurorilor de a aplica Convenția în activitatea lor zilnică²⁷. La conferința organizată la 8 iulie 2020 sub auspiciile HELP, au fost anunțate următoarele statistici privind creșterea numărului de utilizatori ai platformei electronice a acestui program (începând cu iunie 2020): Franța - 10 426, Turcia - 5 322, Spania - 5 228, Ucraina - 4 069, Italia - 3 942, Rusia - 3 716, Regatul Unit - 3 060, Grecia - 2 875.

²⁶ Răspunsul Comitetului de Miniștri la [Recomandarea 2085 \(2016\)](#), [Doc. 14285](#), 10 aprilie 2017.

²⁷ Pentru informații suplimentare, consultați www.coe.int/en/web/help/home?desktop=true.

5. O posibilă convenție a Consiliului Europei privind profesia de avocat

60. După cum s-a menționat mai sus, Comitetul de Miniștri a răspuns Recomandării Adunării 2121 (2018) și a însărcinat Comitetul European pentru Cooperare Juridică (CDCJ) să pregătească un studiu de fezabilitate care să acopere următoarele puncte:

a. identificarea posibilei valori adăugate a elaborării unei convenții, luând în considerare protecția oferită de alte instrumente ale Consiliului Europei, în special de Convenția europeană a drepturilor omului și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului;

b. identificarea și evaluarea posibilelor alternative la elaborarea unei convenții, inclusiv, de exemplu, o nouă recomandare sau instrucțiuni/orientări;

c. definirea, dacă este cazul și în funcție de concluziile de la punctele a) și b), a unei schițe provizorii a domeniului de aplicare a unei convenții;

d. întocmirea, dacă este cazul și în funcție de concluziile de la punctele a) și b), a unei schițe provizorii a proiectului de termeni de referință pentru un comitet de experți responsabil cu elaborarea convenției și consiliere cu privire la metodele de lucru adecvate.

61. Recomandarea 2121 (2018) a sugerat, de asemenea, că lucrările la o nouă convenție ar trebui să se bazeze pe Recomandarea nr. R (2000) 21 a Comitetului de Miniștri, luând în considerare și alte texte relevante, inclusiv Carta [Principiilor de bază ale profesiei juridice europene](#) a Consiliului Barourilor și a Societăților de Drept din Europa (CCBE), [Principiile din Torino de conduită profesională pentru profesia juridică în secolul XXI ale Uniunii Internaționale a Avocaților](#) (UIA) și [Standardele pentru independența profesiei juridice](#), [Principiile internaționale privind conduita profesiei juridice](#) și [Ghidul pentru stabilirea și menținerea procedurilor disciplinare](#) ale International Bar Association (IBA). Este de la sine înțeles că redactarea unei convenții viitoare ar ține seama de jurisprudența Curții, de „[Lista de verificare a statutului de drept](#)” a Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) și de constatările procedurilor speciale ale Consiliului Drepturilor Omului precum Raportorul Special pentru independența judecătorilor și a avocaților și Raportorul Special pentru situația apărătorilor drepturilor omului. Au trecut aproape 20 de ani de când a fost redactată Recomandarea Comitetului de Miniștri și, așa cum s-a menționat în Recomandarea 2121 (2018), pot exista domenii în care aceasta ar putea fi dezvoltată și actualizată în continuare.

6. Concluzii

62. Continuă rapoartele despre avocați care sunt amenințați, excluși din profesie, le sunt restrânse drepturile și, mai rău, reprezintă o îngrijorare serioasă, atât din perspectivă proprie sine, cât și din perspectiva mai largă a protecției drepturilor omului și a statutului de drept. În timp ce Consiliul Europei studiază fezabilitatea unei convenții europene privind profesia de avocat, este esențial ca Adunarea să rămână informată și să răspundă la astfel de amenințări. Scopul acestui raport, prin urmare, a fost de a examina evoluțiile recente din statele membre, în scopul de a face recomandări utile statelor membre, de a sprijini activitatea altor organisme și mecanisme ale Consiliului Europei și de a încuraja în continuare Comitetul de Miniștri să continue cu demersurile de adoptare a unei noi convenții.

63. Mai mult, este important ca organismele Consiliului Europei să clarifice faptul că orice ingerință ilegală în activitatea unui avocat și, în special, amenințările și actele de urmărire penală a avocaților pentru activitățile lor profesionale, atunci când un avocat este identificat cu clientul său și, ca atare, este considerat a sprijini o infracțiune, poate fi considerat ca o încălcare gravă a dreptului la un proces echitabil și ar trebui prevenit, cu sancțiuni adecvate acolo unde este necesar.